

Jak to z kapitułą było...

Mazowiecka Kapituła Stopnia Harcerki Rzeczypospolitej nie była pierwszą taką kapitułą w Polsce. Dłuższą od naszej tradycją może się poszczycić Kapituła Harcerki Rzeczypospolitej w Krakowie. A jak to było w Warszawie? Żeby to opowiedzieć należy zacząć od harcerzy...

Kapituła Stopnia Harcerza Rzeczypospolitej została powołana w Warszawie w 1983 roku. W jej skład weszli: dh. Stanisław Bańkowski, dh. Stanisław Czopowicz, dh. Andrzej Gorczycki, dh. Józef Mitka i dh. Grzegorz Nowik. Tym druhom stopnie Harcerza Rzeczypospolitej zostały nadane przez grono seniorów.

Wiosną 1986 roku, z inicjatywy męskiej kapituły, kilka druhen zostało zaproszonych na spotkanie z dh. Skorupską, seniorką i z nią miały ułożyć sobie próby na stopień Harcerki Rzeczypospolitej i w konsekwencji zdobyć ten stopień. Po jednym spotkaniu z dh. Skorupską, tylko jedna z zaproszonych druhen, dh. E. Witkowska, skorzystała z tej drogi i zdobyła stopień. 2 drużyny – dh. G. Czajkowska i dh. I. Szczypińska zrealizowały swoje próby w kapitule męskiej.

W dniu 11 listopada 1987 roku odbyło się uroczyste przyznanie stopni Harcerki Rzeczypospolitej. W wyniku weryfikacji przez kapitułę męską stopnie otrzymały drużyny: G Banak, M. Figiel, A. Skrońska, w wyniku próby zrealizowanej w kapitule krakowskiej – dh. A. Ogródowczyk.

W styczniu 1988 roku, podczas spotkania, które odbyło się w Pałacu Kultury i Nauki, dh J. Mitka zainicjował powstanie kapituły stopnia Harcerki Rzeczypospolitej.

Pierwotnie był plan, aby w składzie kapituły znalazło się po 1 osobie z każdego hufca. Prace kapituły miała również wspomagać seniorka – dh. Krystyna Piątkowska. Miejscem, w którym kapituła się spotykała, było Muzeum Na Woli, gdzie właśnie prezentowana była wystawa „Harcerki”.

Kapituła stopnia Harcerki Rzeczypospolitej organizacyjnie rozpoczęła swoją działalność jako część kapituły męskiej, jednak w praktyce pracowała samodzielnie. Od początku swojego istnienia kapituła wspomagała pracę metodyczną Hufca ZHP Warszawa – Ochota.

W 1989 roku, kiedy jedność harcerstwa w Polsce stała się historią i powstały niezależne organizacje harcerskie, Mazowiecka Kapituła Stopnia Harcerki Rzeczypospolitej pozostała jednostką międzyorganizacyjną pomiędzy Związkiem Harcerstwa Polskiego, Związkiem Harcerstwa Rzeczypospolitej i Związkiem Harcerstwa Polskiego r. zał. 1918. W tym samym też roku kapituła stopnia Harcerki Rzeczypospolitej przestała być częścią kapituły męskiej i zafunkcjonowała jako odrębna jednostka organizacyjna.

Dzięki funkcjonowaniu kapituły „ponad podziałami organizacyjnymi” cały czas udało się zachować dialog pomiędzy organizacjami. Dzięki temu między innymi udało się w sposób płynny doprowadzić do połączenia ZHR i ZHP r. zał. 1918 w 1992 roku.

To, co w tym czasie bardzo uderza, to przywiązywanie ogromnej wagi do tego, aby Harcerki Rzeczypospolitej miały swoje istotne miejsce w organizacji. W protokole ze zbiórki wyborczej, która odbyła się 17 lutego 1990 roku znajduje się zapis nie tylko o tym, które HR-ki weszły w skład kapituły, ale także o tym, że „pozostałe członkinie ostatniej kapituły (...) i inne HR-ki będą zajmowały się kształceniem instruktorek na ter. Warszawy i Mazowsza”.

Kapituła spotykała się raz w miesiącu. Realizowała również próby dziewcząt spoza Warszawy.

W skład pierwszej kapituły zostały powołane wszystkie HR-ki, potem odbywały się wybory. W 1992 roku powstał regulamin wyborczy do kapituły. Wybory do kapituły zawsze dotyczyły tylko połowy składu. Było to ważne ze względu na zachowanie ciągłości pracy. Po połączeniu ZHR i ZHP-1918 harcerka, która nie była zrzeszona w ZHR a współpracowała z kapitułą nosiła miano członka stowarzyszonego.

Podstawowym celem kapituły było zakończenie prób instruktorek i sprowadzenie zdobywania stopnia Harcerki Rzeczypospolitej do właściwego poziomu. Kapituła miała nadzieję doprowadzić do takiego stanu, kiedy drużynowe będą w stopniu Harcerki Rzeczypospolitej, a przyboczne w stopniu wędrowniczki.

To, co można uznać za zdecydowany sukces Kapituły Harcerki Rzeczypospolitej w tym czasie to fakt, że było to pierwsze ogniwo metodyczne stworzone przez harcerki dla harcerek. Kapituła HR-ki zakładała kapituły wędrowniczki w hufcach. Udało się też wdrożyć nowe stopnie harcerskie, których zdobywanie stało się jednym z kryteriów kategoryzacyjnych drużyn. Było to też koło zamachowe do wdrożenia metody w drużynach harcerek.

Stopień Harcerki Rzeczypospolitej był w pewnym sensie końcem drogi harcerskiej. Harcerka, która zdobyła ten stopień, miała wyjść z harcerstwa jako w pełni ukształtowana osobowość, gotowa do podjęcia ról życiowych. Stopień Harcerki Rzeczypospolitej był wyposażeniem, z którym harcerka wychodziła w świat. Z tej przyczyny ogromną rolę w procesie zdobywania stopnia odgrywała opiekunka. Środowisko żeńskie było w tym czasie mocno skonsolidowane. Był to etap tworzenia organizacji i kontakty miały w dużym stopniu charakter nieformalny.

Ważnym problemem było w tym czasie zaniedbywanie przez harcerki rodziny, życia osobistego. Kapituła Harcerki Rzeczypospolitej kładła ogromny nacisk na rozwiązywanie tego problemu. Również jeżeli harcerka miała zaniedbane studia czy pracę przez swoją aktywną działalność w organizacji nie mogła liczyć na zamknięcie stopnia.

Próby były bardzo zróżnicowane. Wystartować można było z każdej pozycji, ważny był „krok do przodu”, który udało się zrobić w trakcie realizacji próby. Wprowadzona została forma przyznania stopnia „wstecz” na podstawie tego, czego już się udało w życiu dokonać. Ponieważ próby trwały ok. 1 roku i niejednokrotnie się przeciągały wystąpiła konieczność wprowadzenia spotkań połówkowych. Dopuszczono w ten sposób zmianę próby w trakcie jej trwania.

Próba na ten stopień była okazją do poszukiwania swojej drogi i miejsca w życiu. Próby opierały się o filozofię chrześcijańską, ale nie o wyznawanie religii. Ważna była samodzielność poszukiwań – opiekunka nic nie podpowiadała.

Na przełomie lat 80-tych i 90-tych nastąpiła dość radykalna zmiana warunków życia. Kapituła Harcerki Rzeczypospolitej postawiła sobie za cel praktyczne przygotowanie dziewczyn do nowej sytuacji. Liczyły się umiejętności bardzo praktyczne, które mogły przydać się w życiu zawodowym, jak maszynopisanie czy księgowość. Dużo uwagi w próbach było poświęcane odnajdywaniu kobiecości, kształtowaniu kondycji fizycznej, braterstwu – inicjowaniu więzów pozaharcerskich. Warto zauważyć, że zmieniła się sytuacja polityczna i dziewczyny stały się inicjatorkami działań społecznych.

Wspólne dla Kapituły Harcerki Rzeczypospolitej i Harcerza Rzeczypospolitej były uroczystości przyznania stopnia. Odbywały się one 3 maja i 11 listopada. Później wprowadzono jeszcze dodatkowo datę 21 stycznia.

Pierwsze dyplomy Harcerkom i Harcerzom Rzeczypospolitej podpisywał dh. Stanisław Broniewski „Orsza”.

hm. Karolina Kolbuszewska HR